017

1

Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

LKA

Europos LIETUVIS

Nr. 16 (2051) Londonas, 1989 m. balandžio 26 d. XLIII

EUROPOS LIETUVIŲ DIENOS

Europos lietuvių dienos (ELD) ruošiamos pirmą kartą. Jas surengti Europos kraštų LB ir LJS pavedė Vokietijos LB, užkraudamos ne tik didelį darbą, bet ir sunkią finansinę naštą.

ELD vyks birželio 23-25 dienomis Hüttenfelde ir Lampertheime.

Birželio 23 susirinks programos atlikėjai. Be Vokietijos liet. chorų ir taut. šokių grupių dalyvaus ir šokėjai bei dainininkai iš Didžiosios Britanijos. Tą dieną jie repetuos ir ilsėsis. Popiet bus iškilmingai pašventinta atnaujinta Romuvos pilis, dalyvaujant aukštiems lietuvių ir vokiečių dvasininkams, vokiečių vyriausybės bei savivaldybės ir spaudos atstovams. Pilyje bus atidaryta Europos lietuvių dailininkų darbų paroda.

Vakare Hüttenfeldo Bürgerhause įvyks susipažinimo vakaras su estradinės muzikos koncertu (dainuos N. Paltinienė ir Tallat-Kelpšaitė iš Lietuvos) ir bendrais šokiais. Jaunimas žada suruošti diskoteką su atitinkama programa.

Birželio 24 d. rytą Pasaulio LB valdybos pirmininkas prof. dr. Vytautas Bieliauskas skaitys paskaitą. Pagrindinėms iškilmėms išnuomota 1.500 vietų Pfeiffer salė Lampertheime. Joje bus liet. dainų ir taut. šokių koncertas, o po jo — bendra vakarienė su programa ir bendras pasilinksminimas su šokiais.

(Nukelta į 4 psl.)

EUROPOS LIETUVIŲ DIENŲ
— Birželio 23-25 dienomis —
Lampertheim-Hüttenfeld
V. Vokietijoje

P R O G R A M A

PENKTADIENĮ, birželio 23 d.:

14.00 val. — meno parodų atidarymas (Romuvos pilyje) — dr. Povilas Reklaitis. Veiks Europos lietuvių dailininkų paroda (organizuoja dail. A. Krivickas ir dail. J. Lemkienė) ir tautodailės paroda (rengia I. Krivickienė).

16.00 val. — naujai atstatytos Romuvos pilies šventinimas. Šventins liet. vyskupas P. Baltakis, dalyvaujant Vokietijos vyskupų konferencijos pirmininkui ir Mainco vyskupui dr. Karl Lehmann, Hesseno krašto socialinių reikalų ministrui, Fed. Vidaus reikalų ministerijos aukštiems pareigūnams ir kt.

20.00 val. — Susipažinimo vakaras Hüttenfelde, Bürgerhause su estradinių dainų koncertu. (Įėjimas 10 DM).

ŠEŠTADIENĮ, birželio 24 d.:

9.00 val. — Romuvos pilies koplyčios šventinimas — vysk. P. Baltakis.

10.30 val. — PLB pirmininko prof. dr. V. Bieliausko paskaita: Tauta krašte ir išeivijoje (Vasario 16 gimnazijos naujo bendrabučio salėje).

15.00 val. — Lietuvių liaudies dainų ir šokių koncertas, Lampertheimo Hans-Pfeiffer salėje (Įėjimas 15 DM). Dalyvaus Europos lietuvių tautinių šokių grupės (koordinuoja A. Grinienė ir V. Garlauskas) ir chorai (koordinuoja muz. A. Paltinas).

20.00 val — Šokių vakaras Hans-Pfeiffer salėje su estradinės muzikos koncertu (Įėjimas 20 DM).

SEKMADIENĮ, birželio 25 d.:

10.00 val. — Šv. Mišios šv. Andriejaus bažnyčioje Lampertheime — vysk. P. Baltakis.

PIRMADIENĮ, birželio 26 d.:

Europos LB pirmininkų ir darbuotojų suvažiavimas Romuvoje.

Lietuviai, gyvenantys Europoje ar kituose žemynuose, kviečiami ELD dalyvauti. Paaukoję 200 DM bus laikomi ELD rėmėjais ir gaus visus įėjimo bilietus.

Visais reikalais (bilietų, nakvynių ir kt.) kreiptis: VLB Valdyba, Romuva, 6840 Lampertheim-HÜttenfeld, W. Germany. Tel: 06256 322.

ELDI

VOKIETIJOS LB TARYBOS SUVAŽIAVIMAS

1989 kovo 11 d. Vokietijos LB Tarybos narių suvažiavimas pradėtas 9 val ryto. Atidarė ir pirmininkavo prezidiumo pirmininkas dr. Vilius Lėnertas, sekretoriavo Alina Grinienė. Dalyvavo visi Tarybos (be Romano Dirgėlo), valdybos bei Kontrolės komisijos nariai. Susikaupimo minute prisiminti neseniai amžinybėn iškeliavę didieji bendruomeninkai — tėv. Alf. Bernatonis, OFM Cap., kun. Bronius Liubinas ir Jonas bei Zinaida Glemžai.

Priimta 15 punktų darbotvarkė. Balsams skaičiuoti pakviesti kontrolieriai Antanas Veršelis ir Jonas Vitkus. Patvirtintas 1988 vasario 6 Tarybos narių suvažiavimo protokolas. Ataskaitinių pranešimų eilę pradėjo Vokietijos LB valdybos pirmininkas dipl. inž. Juozas Sabas. Per kadencijos metus Valdyba turėjo 9 posėdžius. Įregistruotos tebėra 28 apylinkės, bet tikrai veikia tik pusė. Per metus į LB įstojo 25 nariai: 9 į Romuvos apylinkę, 5 į Stuttgarto, po 2 į Müncheno, Hamburgo, Bonn-Kölno bei Lebenstedt-Salzgitterio ir po 1 į Memmingeno, Lübecko bei Darmstadto apylinkes.

Lietuvių vaikų vasaros stovykla vyko 1988 liepos 9-24 Romuvoje. Europos Liet. studijų savaitė, irgi Romuvoje, prasidėjo liepos 31 ir baigėsi rugpjūčio 7. Jos metu, rugpjūčio 6, įvyko Europos kraštų LB ir LJS vadovų suvažiavimas, kuriame dalyvavo ir naujasis Pasaulio LB valdybos pirmininkas dr. Vytautas Bieliauskas. Vokietijos LB darbuotojų suvažiavimas įvyko 1988 gruodžio 3. Tuo pačiu metu vyko Vokietijos LJS politinis seminaras, irgi Romuvoje.

Šiemetinis Vasario 16 minėjimas hiuttenfeldiškame Bürgerhause sutraukė rekordinį skaičių žmonių — per 700. Pirmininkas papasakojo ir apie savo dalyvavimą Vasario 16 minėjime Kaune ir Vilniuje.

Baigiama atstatyti Romuvos pilis. Jos remontas jau kainavo 5 milijonus DM ir dar bus išleista apie 2.5 mil. DM. Mūsų dalį — pusė mil. DM — reikia surinkti. Pilis bus iškilmingai pašventinta š.m. birželio 23 d. per Europos lietuvių dienas.

Pirmininko pranešimą papildė Andrius Šmitas, pranešdamas, kad jam su dr. Sauliu Girnium, Kęst. Ivinskiu, Elena bei Ronaldu Tesnau, dr. Jonu Norkaičiu bei Vyt. Svilu teko Vokietijos LB atstovauti VII Pasaulio LB Seime 1988 Toronte. Pranešimą apie Vokietijos LB veiklą Seimui pateikė dr. J. Norkaitis. Apie 90 nuošimčių kalbų bei svarstybų lietė pastaruosius įvykius Lietuvoje. Paskaitas skaitė dr. V. Skuodis ir dr. Statkevičius. Pasisakyta už vystymą ryšių su tautiečiais krašte ir persitvarkymo rėmimą. Išrinkti nauji Pasaulio LB organai.

Vokietijos LB valdybos iždininkas Antanas Šiugždinis, jr., atkreipė dėmesį į Tarybos nariams iš anksto išsiuntinėtą 1988.XII.31 d. balansą, 1988 m. sąmatos įvykdymą bei 1989 m. sąmatą. Jei kas turėtų neaiškumų, siūlėsi paaiškinti.

Kontrolierius Jonas Vitkus perskaitė 1989 m. sausio 28 d. vykdyto kasos bei ūkio atskaitomybės tikrinimo protokolą. Išvada — kasa ir atskaitomybė vedamos tvarkingai, balansas ir 1988 m. sąmatos įvykdymas teisingi. Siūlė atleisti valdybą nuo atsakomybės.

Garbės teismo pirmininkas dipl. teis. Justinas Lukošius džiaugėsi, kad per praėjusius metus Vokietijos LB viešpatavo taika ir ramybė. Garbės teismui bylų spręsti neteko.

Vasario 16 gimnazijos direktorius Andrius Šmitas: prieš porą valandų prisiminėme skaudų tėv. A. Bernatonio ir kun. Br. Liubino netekimą. Jie buvo ne tik žymūs LB darbuotojai, bet ir veiklūs Kuratorijos nariai. Vietoje kun. Br. Liubino Pasaulio LB valdyba savo atstovu Kuratorijoje paskyrė dipl. inž. Juozą Sabą. Vokietijos LB valdybos 4 atstovai bus renkami. Šiuo metu Gimnazijoje mokosi 99 mokiniai: 55 berniukai ir 44 mergaitės — 52 iš Vokietijos, 18 iš JAV, po 7 iš Australijos ir Kanados, 6 iš Argentinos, po 2 iš Brazilijos, Urugvajaus, Prancūzijos ir Mali ir 1 iš Domininkonų Respublikos. Abitūros egzaminus šiemet laikys 10, kurių 3 iš užsienio.

Gyva mokinių saviveikla: veikia dvi (jaunių ir vyresniųjų) taut. šokių grupės, du orkestrai, mišrus ir kamerinis chorai, dainų būrelis. Finansinė padėtis gera. Gimnazijos bendrabučio išlaikymas kainavo 1.876.000 DM. Pajamų buvo 100.000 DM mažiau negu išlaidų, nes Europos Bendruomenė neįnešė pažadėtos paramos, bet ją atsiųs šiais metais. Iš mokinių tėvų ir aukų gauta 450.000 DM. berniukų bendrabučio statyba kainavo daugiau kaip 3.700.000 DM. Neaišku, ar ateinančiais mokslo metais mokinių skaičius pasieks šiemetinį.

Gimnazijai remti fondo iždininkas Antanas Šiugždinis, jr., išdalino dvi lenteles skaičių: apyskaitą nuo 1983 iki 1989.II.2 (558.620 DM pajamų ir 481.354 DM išlaidų) ir 1988 m. apyskaitą (109.791 DM pajamų ir 94.000 DM išlaidų. Į 1989 m. perkelta 70.664 DM).

Vokietijos lietuvių jaunimo sąjungos valdybos pirmininkas Tomas Bartusevičius pranešė, kad naujoji valdyba šiems metams turi daug projektų: numato išleisti VLJS žiniaraščio „Kibirkštis" 4 numerius (2 jau išleisti), ketina paveikiai prisidėti prie Europos lietuvių dienų ruošos darbų, kartu su Pasaulio LJS žada suruošti 4-rių dienų (liepos 7-10) suvažiavimą, kuriame dalyvautų visų kraštų LJS pirmininkai, Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio 5 jaunimo atstovai ir kit. Įsijungs į pabaltiečių vajų reikalaujant, kad Molotovo-Ribentropo Paktas būtų paskelbtas niekiniu.

Po pranešimų buvo daug klausimų, vyko gyvas nuomonių pasikeitimas. Paprašytas J. Sabas papasakojo daugiau įspūdžių iš lankymosi Lietuvoje ir susitikimų su tenykščiais veiksniais. Aptartos Sąjūdžio bei kitų veiksnių programos dėl Lietuvos ateities. Iš Vokietijos LB bei jos narių Sąjūdis pageidautų iškvietimų į Vokietiją ir knygų, vokiškų laikraščių. Keletas jos vadovų norėtų dalyvauti Europos lietuvių dienose ir Europos kraštų LB bei LJS vadovų suvažiavime š.m. birželio 23-26 Hüttenfelde.

Pirmininkaujantis dr. V. Lėnertas tuoj pat pažadėjo šiems metams užprenumeruoti „Die Zeit". Jei kas sutiktų užsakyti „Frankfurter Algemeine Zeitung", maloniai prašomi pranešti Vokietijos LP valdybai.

A. Šmitas paklaustas paaiškino, kad pagal oficialias normas Gimnazijos bendrabučiuose numatytos 92 vietos. Normalus mokinių skaičius — 100, bet jei atsirastų daugiau, be vargo galima būtų priimti. Nerasta pateisinamo atsakymo į

(Nukelta į 4 psl.)

Vokietijos LB Tarybos pareiškimas

Vokietijos Lietuvių Bendruomenės Taryba, apsvarsčiusi savo metiniame suvažiavime 1989 kovo 11 Hüttenfelde naujausius įvykius Lietuvoje, pareiškia:

1. Galutinis išeivijos, kaip ir visos lietuvių tautos, tikslas buvo ir yra „atskirta nuo visų valstybinių ryšių, kurie yra buvę su kitomis tautomis, nepriklausoma, demokratiniais pamatais sutvarkyta Lietuvos valstybė su sostine Vilniuje", kadangi kitokiuose visuomeninio ir politinio gyvenimo pavidaluose ilgainiui išlaikyti tautinį savitumą neįmanoma

— Kelyje į šį galutinį tikslą gali būti siekiami ir tarpiniai tikslai. Svarbu išvengti pavojų, kad sovietai ar pasaulio visuomenė tų tarpinių tikslų nepalaikytų galutiniais.

2. Tautai yra svarbu viešai reikšti savo galutinius siekius dabar, net jei laikas jų vykdymui dar nebūtų atėjęs. Patirtis rodo, kad šiandien nepasiekiami tikslai niekados nebus pasiekti, jei jie nebus keliami dabar.

3. Tautos vienybė yra aukšta vertybė. Ji paskutiniu metu ypač gražiai pasireiškė ir tarp lietuvių Lietuvoje bei tarp krašto ir išeivijos. Tačiau tautos vienybė nėra aukščiausia vertybė. Todėl ateityje skiriamoji linija, jeigu tokia bus, eis ne tarp krašto ir išeivijos, ir ne tarp komunistų ir nekomunistų, bet tarp nepriklausomos Lietuvos šalininkų ir jos priešininkų.

4. Šiuo metu krašte matomi du paveikūs akcijos būdai: bendradarbiavimas ir akistata su valdžia. Daug lengvatų ir laimėjimų pasiekiama bendradarbiaujant su valdančiaisiais, tačiau savo galutinio tikslo Lietuva tikriausiai taip nepasieks.

5. Pasaulyje gyvenantys lietuviai sudaro vieningą Lietuvių Tautą. Jos dalių bendradarbavimui, siekiant įgyvendinti tautos aukščiausius troškimus, neturėtų būti jokių varžtų. Ryšiai tarp išeivijos ir tautos krašte palaikytini, plėstini kaip savitas tikslas, o ne kaip kriukis išeivijai. Tėvynės parama išeivių neišgelbės, jei jie nebus kūrybingi.

6. Nepriklausoma Lietuvos valstybė tapo Hitlerio-Stalino agresijos auka ir buvo prieš Tautos valią įjungta į Sovietų Sąjungą. Šito prievartinio įjungimo Lietuvių Tauta niekada nepripažino teisėtu. To nepripažįsta ir daugelis įtakingų pasaulio valstybių. Todėl reikalautina, kad Federalinės Vokietijos Respublikos ir Sovietų Sąjungos vyriausybės Hitlerio-Stalino paktą paskelbtų negaliojančiu, pasmerktų pagal jį vykdytą politiką ir atitaisytų Pabaltijo kraštams padarytas skriaudas, grąžinant iš jų atimtą nepriklausomybę. Dėtinos pastangos, kad ir kitos valstybės bei Europos parlamentas paremtų šį reikalavimą.

Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo klausimas spręsis Tautos Valios pareiškimu. Siūlome išeivijos veiksniams pasvarstyti, ar nepribrendo laikas deryboms su Sovietų Sąjungos vyriausybe dėl Lietuvos okupacijos užbaigimo.

7. Kokiais tikslais bebūtų pradėta Gorbačiovo persitvarkymo politika Sovietų Sąjungoje, Lietuvoje ji atneš savitą ir neplanuotą padarinį: platų tautinį atgimimą. Šis vyksmas yra sveikintinas ir remtini visi visų pavienių asmenų, sambūrių ar organizacijų veiksmai, kurie veda prie didesnio nepriklausomumo, laisvėjimo, demokratėjimo, daugialypiškumo, religinės laisvės ir žmogaus teisių pripažinimo, gerovės pakėlimo. Išskirtinas dėmesys teiktinas Lietuvos jaunimui ir jo besikuriančioms organizacijoms.

8. Nepaisant tame vyksme besislepiančių pavojų, išeivijos laikysena negali likti vien neigiama, įspėjanti, draudžianti, pabrėžianti pavojus. Tokios laikysenos ilgainiui nesupras nei tauta krašte, nei kitataučiai.

9. Kad tauta sunkiomis okupacijos sąlygomis išliktų gyva, yra naudotini įvairūs viešos ir slaptos rezistencijos būdai. Išskirtina pagarba priklauso tiems, kurie gynė lietuvių tautos interesus, nebodami pavojaus savo laisvei ir gyvybei.

10. Tauta krašte sprendžia, kas ir kaip darytina. Ji geriau pažįsta savo padėtį, jai tenka nešti ir visas pasėkmes. Tačiau atskirais klausimais ir atvejais turėtų būti išgirstas ir išeivijos balsas.

VLBV informacijos

LIETUVOJE

Susitikimas su dvasininkais

Kovo 20 d. Ministrų Tarybos rūmuose įvyko susitikimas su aukštaisiais Lietuvos dvasininkais. Iš valdžios pusės dalyvavo A. Brazauskas, V. Astrauskas, V. Sakalauskas ir kt. Iš dvasiškijos pusės — kardinolas V. Sladkevičius ir vyskupai, stačiatikių ir evangelikų liuteronų vyskupai.

Ministrų Tarybos pirm. V. Sakalauskas pasveikino aukštuosius dvasininkus su popiežiaus suteiktais arkivyskupų ir vyskupų titulais, naujais paskyrimais, palinkėjo sveikatos ir sėkmės pastoracinėje veikloje. Kardinolas V. Sladkevičius padėkojo už sveikinimus ir pasidžiaugė žymiai pasikeitusia nuotaika dvasiškijos atžvilgiu. Pokalbyje buvo pareikšta pageidavimų dėl viennuolynų, kunigų seminarijos ir kitų patalpų paskirties, remonto, dėl leidybos reikalų, ypač popieriaus trūkumo. Buvo pažadėta sudaryti galimybes dvasininkams išvykti į užsienį gilinti studijas, taip pat pasikviesti iš kitų šalių labai kvalifikuotų teologijos dėstytojų. Kalbėta apie nevaržomą tikybos mokymą.

Įkurta „Kanklių" draugija

Suvažiavę į Vilnių liaudies muzikos specialistai įkūrė „Kanklių" draugiją, kuri skatins kompozitorius rašyti muziką lietuvių liaudies instrumentams, propaguos šią muziką vaikų darželiuose ir mokyklose. Bus bandoma įsteigti liaudies muzikos orkestrą. Draugijos pirmininku išrinktas Alfonsas Vidugiris.

Vėl Marijampolė

Remdamasis gyventojų apklausos rezultatais, LTSR Aukščiausios Tarybos Prezidiumas nutarė pakeisti Kapsuko miesto ir rajono pavadinimus ir pavadinti juos Marijampolės miestu ir Marijampolės rajonu.

Marijampolė buvo pavadinta Kapsuku 1955 metais.

Nesutinka su Brazausku

M. Gorbačiovas, kalbėdamas kovo 16 d. TSKP CK plenume, tarp kitko pasakė: „... draugas Brazauskas pasakė, kad žemės ūkio produktų kainas turi nustatyti respublikiniai organai. Bet ar tai bus teisinga, draugai, jeigu kainos Sąjungoje ims „šakotis"? Nė viena visuomenė to neleidžia. Nė viena. Visos reguliuoja..."

J. Keliuočio prisiminimai

„Literatūra ir menas" šiais metais buvo pradėjęs perspausdinti savo paskutiniame puslapyje Juozo Keliuočio knygą „Dangus nusidažo raudonai". Tai buvusio „Naujosios Romuvos" redaktoriaus prisiminimai iš pergyvenimų karo metu Lietuvoje ir sovietų kalėjimuose.

Kalifornijoje gyvenantis istorikas Vincas Trumpa parašė tos knygos įvertinimą, kuris buvo išspausdintas Čikagos „Akiračiuose". Dabar tą straipsnį („Baisiai keista knyga") persispaudino TIESA (III.19), o tuo pat laiku „Literatūra ir menas" staiga nutraukė knygos perspausdinimą.

Laikrodžių rodyklės su saule

Nuo šių metų kovo 26 d. Sov. Sąjungoje įvedus vasaros laiką, t.y. pasukus laikrodžio rodykles 1 valandą pirmyn, Lietuvoje ir kitose Baltijos respublikose, rodyklės nebuvo pasuktos. Nuo dabar vasarą ir žiemą Lietuvos laikas bus „pagal saulę", t.y. viena valanda atsiliks nuo Maskvos.

Patikrins Ignaliną

LTSR Ministrų Tarybos pirm. V. Sakalauskas pasakė spaudai, kad jo vadovaujama vyriausybė 1988 m. spalio 18 d. kreipėsi į TSRS vyriausybę, prašydama, kad būtų iškviesti Tarptautinės Atominės Energijos Agentūros ekspertai Ignalinos atominės elektrinės saugumui patikrinti. Maskva sutiko. Ekspertai atvyks į Ignaliną š.m. liepos 4 d., o vėliau atvyks pagrindinė grupė, kuri gali sugaišti prie to darbo 3 savaites.

Grįžta seni vardai

„Raudonojo Spalio" avalinės fabriko darbininkų pageidavimu, vadovybė nutarė fabrikui grąžinti seną, buvusį nuo 1934 m., vardą — Lituanica.

Dėl lietuvių kareivių padėties sovietinėje armijoje

Į Vilniaus Kalnų parką balandžio mėn. pradžioje susirinko apie 4000-5000 žmonių reikalaudami leisti Lietuvos jaunuoliams atlikti karinę tarnybą Lietuvos teritorijoje. Mitingą organizavo Lietuvos moterų sąjungos iniciatyvinė grupė.

Dviejų valandų mitingui vadovavo moterų sąjungos iniciatyvinės grupės narė rašytoja Vidmantė Jasukaitytė. Vilniaus arkikatedros klebonas kun. Kazimieras Vasiliauskas pakvietė tylos minute pagerbti taikos metais žuvusiųjų Lietuvos kareivių atminimą ir kartu su minia sukalbėjo maldą už mirusius. Motinos palaidojusios savo sūnus taikos metais ir viena moteris, kurios sūnus tarnavo Afganistane, viena po kitos pritarė iškeltam lozungui „Už tėvynę tėvynėje". Tautinių mažumų atstovai — irgi pasisakė už tai, kad Lietuvos piliečiai turėtų tarnauti Lietuvoje arba Pabaltijo karinėje apygardoje.

Kalbėjo Lietuvos kultūros fondo pirmininkas prof. Česlovas Kudaba, atsargos pulkininkas Stasys Kairys — karininkų sąjūdžio atstovas, aktorė Nijolė Oželytė, paskaičiusi ištraukas iš kareivių ir motinų laiškų. Jaunalietuvių atstovas Stasys Buškevičius paragino Lietuvos jaunimą jau šiemet netarnauti okupacinėje kariuomenėje, pasiremiant Vienos konvencija, o jeigu tarnauti, tai tik Lietuvos teritorijos ribose.

Į mitingą buvo pakviesti Lietuvos vyriausybė ir karinis komisariatas. Nei vienas Lietuvos vyriausybės atstovas nedalyvavo. Dalyvavo oficialios įstaigos, Lietuvos taikos gynimo komiteto pirmininkas, poetas Vacys Reimeris, tačiau susirinkusieji jo žodį net du kartus nutraukė plojimais ir švilpimu, nes jis neatliepė mitingo nuotaikom.

Mitinge buvo priimta rezoliucija, kurioje reikalavo paskelbti Molotovo-Ribentropo Pakto dokumentus; įvesti civilinę tarnybą tiems, kurie dėl įsitikinimų negali imti ginklą į rankas; įkurti parlamentinę komisiją prie Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos, kuri ištirtų nestatutinių santykių, dezertyravimo, savižudybės bei mirties neaiškiomis aplinkybės atvejais, užsiimtų kareivių į dalinius Lietuvos teritorijoje grąžinimu. Taip pat reikalaujama nebausti jaunuolių, atsisakančių tarnauti už Lietuvos teritorijos, ar tų, kurie nepakėlę sąlygų armijoje dezertyravo, tačiau neįvykdė jokio kriminalinio nusikaltimo. Iki rugsėjo 1 d. siūloma paleisti studentus, nuo karinės tarnybos atleisti asmenis su įvairiais susirgimais, sveikatos negalavimais, pasikliaunant gydytojo patarimu.

Sąjungos iniciatyvinė grupė svarsto ar šį pavasarį ruošti „Motinų skausmo ir vilties eiseną" po Lietuvą, kurios metu būtų lankomi taikos metais žuvusių Lietuvos kareivių kapai, ruošiami mitingai. Moterų sąjunga mitingo rezoliuciją atidavė oficialiajai spaudai ir paruošė kreipimąsi į valdžios įstaigas.

RAŠTAS DĖL TARNAVIMO TSRS ARMIJOJE

TSRS Aukščiausiajai Tarybai,
TSRS Gynybos Ministerijai ir Pabaltijo karinei apygardai.

Lietuvos jaunimas dažnai tampa nestatutinių santykių tarybinėje armijoje auka. Artūro Sakalausko likimas yra vienas iš daugelio tūkstančių jaunų žmonių likimų.

Jau seniai pastebėta, jog skirtumas papročiuose, kultūroje, kalboje ir netgi tikėjime tarp kareivių yra viena iš svarbiausių nestatutinių santykių armijoje priežasčių. Mes, būsimų šaukiamųjų, motinos matome tiktai vieną būdą palengvinti tarnybą armijoje mūsų sūnums, tai yra palikti juos tarnauti Lietuvoje.

Todėl reikalaujame iki š.m. balandžio 21 d. atidėti pavasarinį šaukimą į armiją, o iki to laiko priimti įsakymą, paliekantį teisę jaunimui tarnauti Lietuvos teritorijoje, ypač išskirtinais atvejais, Pabaltijyje. Tiktai po jau minėto įsako paskelbimo mes, šaukiamųjų motinos, neprotestuosime prieš mūsų sūnų tarnybą armijoje. Be to, tai daliai jaunimo, kuri dėl religinių ar kokių kitų priežasčių negali paimti ginklo į rankas, turi būti sudarytos sąlygos karinę tarnybą pakeisti pilietinės pareigos vykdymu, tai yra slaugant ligonius, dalyvaujant nekarinių objektų statyboje ir panašiai.

Pasirašė: Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio moterų grupė „Saulėtekis", Katalikių moterų susivienijimas „Caritas", Tarptautinės žmogaus teisių asociacijos Lietuvos skyrius.

Savo parašais parėmė: LPS Vilniaus Taryba, LPS Seimo taryba. *LIC*

VOKIETIJOS LB PIRMININKAS LIETUVOJE

Dipl. inž. Juozas Sabas, Lietuvos Peritvarkymo Sąjūdžio pakviestas, dalyvavo 71-jų Lietuvos nepriklausomybės atstatymo metinių minėjimo iškilmėse š.m. vasario 15 d. Kaune ir vasario 16 d. Vilniuje.

Nuo pakvietimo gavimo iki iškilmių laikas buvo labai trumpas. Reikėjo skubėti. Kelionė nuo Berlyno iki Vilniaus sovietiniu traukiniu truko 22 valandas ir buvo labai varginanti. Vasario 15 Kaune karių kapinėse didžiulė žmonių minia pagerbė už Lietuvos laisvę žuvusius karius. Ant jų kapų padėti vainikai ir uždegtos žvakutės. Kaunas skendo Lietuvos trispalvėse ir dainų aiduose.

Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio Seimo sesija vyko Muzikiniame teatre ir truko nuo 18 val. iki 2 val. ryto. Kalbėtojai reikalavo Lietuvai laisvės ir nepriklausomybės. Šiuo atžvilgiu tauta vieninga. Neaiškumai parasideda, kai imama aiškinti savarankiškumo, suvereniteto ir laisvės sąvokas. Vieni mano, jog tauta bus suvereni tik turėdama nepriklausomą valstybę ir laisvai išsirinktą vyriausybę, o kiti teigia, kad ji tokia gali būti ir Sovietų Sąjungos sudėty. Anketos duomenys parodę, kad 71 nuošimtis pasisakė už išstojimą iš Sovietų Sąjungos ir 29 nuoš. už pasilikimą. Sąjūdžio seimas priėmė rezoliuciją, kuria reikalaujama laisvės ir nepriklausomybės Lietuvai.

Vasario 16 Kaune pradėta iškilmingomis pamaldomis perpildytoje arkikatedroje. Po pamaldų visi nužygiavo prie Vytauto Didžiojo muziejaus, kurio sodelyje buvo pašventintas Laisvės paminklas. Šventino kardinolas Sladkevičius, dalyvaujant Lietuvos vyskupams, kunigams, klierikams, Sąjūdžio seimui, komunistų partijos atstovams ir apie 300.000 žmonių miniai. Perskaitytas 1918 Vasario 16 Aktas. Kardinolas pasakė drąsią kalbą, reikalaudamas laisvės ir nepriklausomybės. Kiti kalbėtojai rėmė jo reikalavimą. Prie paminklo Sąjūdžio seimo nariai prisiekė.

Tą pačią dieną J. Sabas su Sąjūdžio vadovais nuvyko į Vilnių, kur dalyvavo paminklinės lentos atidengime prie namo Pilies g. 26, kur 1918 buvo pasirašytas Vasario 16 Aktas. Pagrindinės minėjimo iškilmės Vilniuje vyko Katedros aikštėje, dalyvaujant apie 100.000 žmonių. Ir čia daugumas kalbėtojų reikalavo laisvės ir nepriklausomybės Lietuvai. Kaip Kaune, taip ir Vilniuje vasario 15 ir 16 d.d. buvo daug ir kitų renginių. Stebino vieningumas ir drausmingumas.

Po iškilmių J. Sabui teko susitikti su Sąjūdžio vadovybės nariais. Jie neslėpė susirūpinimo ateitimi. Vis dažniau pasigirsta puolimai iš komunistų pusės. Vis žada Sąjūdį įregistruoti, bet neregistruoja. Panaikintos Sąjūdžio programos televizijoje.

Teko J. Sabui susitikti ir su Lietuvos Laisvės lygos atstovais. Jie sako, kad Vakarai be reikalo tiki Gorbačiovo propaganda. Kaip jo pirmatakai, taip ir jis nesutiks atsisakyti pavergto žmogaus kontrolės. Lygiečiai optimistai. Jie tiki, kad Lietuva atgaus laisvę ir nepriklausomybę. Už tuos idealus jie pasiryžę vėl eiti į kalėjimą ir Sibirą.

J. Sabas aplankė kardinolą Sladkevičių ir buvo nustebintas iš jo trykštančiu gerumu, nuoširdumu bei gudrumu. Jis yra lietuvius jungianti jėga. Džiaugėsi, kad Bažnyčia išliko vieninga per visus kančios bei priespaudos metus ir kad padėtis pamažu gerėja. Pakviestas dalyvauti Europos lietuvių dienose Vokietijoje, atsakė, kad per labai užimtas namie. Išreiškė viltį, kad lietuviai išeiviai gal netrukus taps ateiviais ir nebereiks susitikinėti svetur.

(Nukelta į 4 psl.)

Vilniaus konservatorijos studentai Romoje

Popiežiaus Jono Pauliaus II-jo ankstyvą rytą aukojamose šv. Mišiose, balandžio 11 d., dalyvavo dabar Romoje viešintis Vilniaus konservatorijos studentų kamerinis choras drauge su vadovais. Pamaldos įvyko nedidelėje neseniai naujai įrengtoje Šventojo Tėvo privačioje koplyčioje, kuri yra pašvęsta Atpirkėjo Motinai — Redemptoris Mater. Be Vilniaus choristų ir juos atlydėjusių kelių Romos lietuvių, tarp kurių buvo Popiežiškosios šv. Kazimiero kolegijos Romoje rektorius prelatas Algimantas Bartkus, Popiežiaus aukojamose Mišiose dalyvavo tiktai kelios negausios tikinčiųjų grupės. Pats Šventasis Tėvas, painformuotas apie Romoje besilankantį Vilniaus konservatorijos studentų chorą ir jo narių troškimą aplankyti Popiežių, per savo asmeninį sekretorių pakvietė jaunuosius lietuvius dalyvauti jo aukojamose rytinėse šv. Mišiose. Jonas Paulius II-sis Mišias aukojo italų ir dalinai lotynų kalbomis. Vilniaus konservatorijos studentų kamerinis choras Mišių metu turėjo progos pagiedoti dvi lietuviškas religines giesmes: Popiežiui dalinant šventą Komuniją, choras įspūdingai atliko giesmę „Apsaugok Aukščiausias", kelis kartus pakartodamas jos posmus, o Mišiom pasibaigus, Popiežiui susitelkus maldoje prieš altorių, buvo sugiedota giesmė „Marija, Marija".

Po Mišių Vilniaus konservatorijos studentų choro nariai ir jų palydovai, tarp kurių buvo vadovas Česlovas Radžiūnas, dirigentas Tadas Šumskas, chorinio dirigavimo katedros vedėjas Lionginas Abarius, taip pat švietimo ministro pirmasis pavaduotojas Romanas Podagelis, buvo pakviesti į prie koplyčios esančią Vatikano rūmų salę privačiam susitikimui su Šventuoju Tėvu. Pusračiu išsirikiavę gražiomis uniformomis pasipuošę choristai ir juos lydintys asmenys Popiežių pasitiko karštais ir ilgais plojimais. Jonas Paulius II-sis asmeniškai pasveikino choro vadovus ir visus choristus, kiekvienam įteikdamas po rožančių, su kai kuriais pasikalbėdamas. Apėjęs visus susitikimo dalyvius, Šventasis Tėvas tarė choristams lietuviškai:

„Iš visos širdies jus sveikinu čia susirinkusius. Perduokite mano linkėjimus visiems jūsų nariams, jūsų šeimoms, Vilniaus miestui, Lietuvos jaunimui ir visai brangiai lietuvių tautai. Visagalis Dievas telaimina jus visus".

Popiežius pasidžiaugė choro atvykimu į Romą, prašė choristus perduoti jo sveikinimus savo šeimom ir artimiesiem, kitiem konservatorijos studentams, Lietuvos jaunimui ir visai brangiai lietuvių tautai, visiems suteikdamas apaštalinį palaiminimą. Šventajam Tėvui baigus kalbėti, vienas choristų apjuosė Popiežių lietuviška juosta, įteikė keleta dovanų, tarp jų menišką Lietuvos vaizdų albumą. Choristai spontaniškai sugiedojo lietuvių Tautos himną. Šventasis tėvas dar kartą palaimino lietuvių jaunimą ir atsisveikindamas itališkai tarė: „lietuvių tauta turi teisę įsijungti į Europos tautų šeimą". Iš salės išeinantį Šventąjį Tėvą palydėjo jaunųjų lietuvių choristų plojimai.

Vilniaus konservatorijos studentų kamerinis choras, dvi dienas apžiūrėjęs Romos įžimybes ir aplankęs čia veikiančias lietuviškas institucijas, balandžio 12 d. lėktuvu iš Romos per Maskvą išskrido atgal į Lietuvą.

VAT. R.

1000 METŲ RUSIJOS KRIKŠTUI

J. Kokštas

Pereitais metais Rusija šventė savo tūkstantinį krikščionybės įvedimo jubiliejų. Rusija palyginti su kitomis slavų tautomis vėliau atėjo į krikščionybę. Kitos slavų tautos kaip tai bulgarai tapo krikščioniais apie 864 m., maždaug tuo pačių metu čekai. Lenkai priima krikščionybę tik 966 m. Rusijos oficialioji krikščionybės priėmimo data yra laikomi 988 metai. Tai įvykę tikriausiai per Sekmines. Paskirai, bet esama taip pat nuomonės, kad Rusija priėmusi krikštą 989 metais.

Svarbiausias šaltinis senosios Rusijos istorijos yra Nestoro chronika. Nestoro chronika buvo parašyta maždaug 100 metų po Rusijos apkrikštymo. Pagal Nestorą rusiška valstybė įkuriama 9-to šimtmečio viduryje, pakviečiant variagus iš Skandinavijos, kuriems vadovauja Riurikas. Jis apsistoja Novgorode, kur jam pasiseka užbaigti visą šiaurinės Rusijos suvienijimą. Valdant jo įpėdiniui Olegui Išmintingajam (879-912) Rusijos šiaurinė dalis susijungia su pietine, kurios centras yra Kijevas.

Yra žinoma, kad Rusija priimti krikščionybę mėgino jau žymiai anksčiau. Krikščionys pavieniui į Rusiją esą atsikėlę jau antikiniais laikais. Yra tokia legenda apie apaštalą Andrių, kuris 33 m. atsikėlęs į Chersono miestą Krime, o iš ten jam pasisekę nuvykti į centrinę Rusiją. Prieš 988 m. ne kartą buvo mėginta įvesti krikščionybę Rusijoje. Teigiama, kad 959 m. kunigaikštienė Olga išsiuntė savo įgaliotinius pas vokiečių imperatorių Otto Iąjį, prašydama iš jo vyskupą ir misionierių. Šitas vokiečių valdovas patenkino rusų prašymus, bet vienuolio Adalberto iš St. Maximin vienuolyno Triere pastangos liko be jokios sėkmės. Kada šitas dvasiškis atvyko į Kijevą, Olga jau buvo atidavusi valdžią Svjatoslavui (961-972), kuris nelabai tesidomėjo religinėmis problemomis, o vedė karus su chazarais ir Dunojaus bulgarų valstybe.

Kaip Rusija priėmė krikštą sužinome iš Nestoro chronikos. Joje nupasakojama įvykių eiga iš kurios paaiškėja, kad muzulmonai, katalikų Bažnyčia Romoje, chazarų žydai, o taip pat graikiškoji bažnyčia iš Konstantinopolio buvo atsiuntusios savo pasiuntinybes į Kijevą, kad rusams parodyti savo religinio kulto pranašumus. Kunigaikščiui Vladimirui buvo sunku apsispręsti ir jis išsiuntė į minėtas šalis asmeniškus pasiuntinius, kad ištirtų reikalą. Sugrįžę pasiuntiniai į Kijevą pareiškė bendrą nuomonę, kad labiausiai jiems patikęs graikiškasis tikėjimas. Vladimiro pasiuntiniai teigė, kad visose religijose galima padaryti kokių nors priekaištų, bet dalyvaudami pamaldose graikiškame Konstantinopolyje jie nebežinoję, kur jie randasi: danguje ar dar ant žemės. Kas liečia Rusijos krikštą, tai įvykiai buvo sekančiai susiklostę. 988 m. pavasarį maža rusų kariuomenė, susidedanti iš 6000 kareivių, padeda Bizantijos imperatoriui Vasilijui II-jam nugalėti sukilėlius, kurie kėsinosi nuversti jo valdžią. Sukilėliai buvo sunaikinti Chrysopolio vietovėje. Šitie variagų-rusų družinos daliniai pasilieka ir toliau Bizantijos valstybės tarnyboje. Kaip atlyginimą už padarytas paslaugas imperatorius Vasilius II pažada Vladimirui savo seserį Anną į žmonas, jeigu šitas priimsiąs krikščionišką tikėjimą bizantiniškoje formoje. Be to, kaip jau žinome, graikiškasis tikėjimas rusams labai patikęs. Dabar kas liečia krikšto procedūrą yra žinoma, kad pirmiausia buvo pakrikštytas pats kunigaikštis Vladimiras netoli nuo Kijevo besirandančiame Vasilijaus dvare. Pati liaudis buvo būriais apkrikštyjama Dniepro upėje. Priėmus krikščionybę, sunaikinami visi pagoniškieji stabai, statulos įverčiamos į Dnieprą. Paprastoji liaudis dar ilgesnį laiką gerbė savo senuosius dievus, kaip tai vyriausiąjį iš jų Svarogą, arba perkūnų dievaitį Peruną.

Po krikšto Rusijos bažnyčia pasidaro Bizantijos bažnyčios dalimi, kuriai vadovauja metropolitai. Pirmasis metropolitas buvo Leonas, kuris 991 m., lydimas valdininkijos ir dvasiškijos persikelia iš Konstantinopolio į Kijevą. Šie asmenys sudaro branduolį Rusijos bažnyčios. Vladimiro krikščioniškumas nebuvo asketinio pabūdžio. Yra žinoma, kad amžininkų atmintyje dar išliko prisiminimai apie puotas, kurias kunigaikštis suruošdavo savo kareiviams ir dvasiškijai.

Krikščionybės išsiplėtimas Rusijoje nebuvo tolygus. Jis tik palaipsniui prigijo slavų žemėje. Smolensko kraštas tampa apie 1137 m. vyskupija, Haličas apie 1165 m., Rjazanė apie 1207 m. Vladimiras prie Kljazmos apie 1214 m., Peremyšlis apie 1220 m. Krikščionybės įvedimui Rusijoje beveik nesipriešintasi, išskyrus tik Novgorodo žemę. Maskva, įvedant krikščionybę Rusijoje, nevaidino jokios reikšmės. Ji istoriniuose šaltiniuose užsimenama tiktai 1147 m.

Apie 1223 m. mongolai pradeda įsigalėti Rusijoje. Dėl atskirų kunigaikščių kivirčų apie 1240 m. net pats Kijevas patenka į chano Batu įtaką. Užimtos Rusijos žemės turėjo mongolams mokėti aukštus mokesčius, tačiau krašto savivaldybės mongolai neliesdavo. Provoslavų bažnyčia taip pat galėjo netrukdomai veikti. Aktyvus religinio gyvenimo išsivystymas atsispindi skaitlinguose naujų vienuolynų atidarymuose. Nuo II-to iki 14 amžiaus Rusijoje įsikuria apie 90 vienuolynų, 14-15 amž. apie 150 vienuolynų, 16 a. susikūrė apie 100 vienuolynų, o 17a. net apie 220 vienuolynų. Vienas 16 a. anglas keliautojas, kuris lankėsi Rusijoj, teigė, kad Rusija esanti tikra vienuolynų šalis.

Rusijos bažnyčia po Konstantinopolio žlugimo (1453) pradėjo pamažu atsiskirti nuo savo graikiškos motinos ir 1589 m. pasidarė savarankiškas patriarchatas. Atradus knygų spausdinimo meną, Rusijoje pradedami atspausdinti religinio turinio raštai. Kadangi į anksčiau neatidžių raštininkų nurašomuosius tekstus buvo įsivėlę nemažai klaidų, tada susidarydavo sunkumai jas atitaisant, kad nebūti apkaltintam eretiku. Orientuotis pradėta graikiškais pavyzdžiais, pagal kuriuos patriarchas Nikonas (1652-66) padarė savo reformas. Dalis dvasiškijos ir tikinčiųjų atsiskiria nuo Nikono ir taip Rusijoje atsiranda sentikių sekta. Sentikiams vadovauja protopopas Avakuumas. 1667 m. Nikonas atleidžiamas iš pareigų ir Rusijos bažnyčios valdymas pereina į sinodo rankas. Didelę reikšmę Rusijos bažnyčios gyvenime turėjo slavu-graikų, — lotynų akademijos įsteigimas Maskvoje 1687 m. Šioje mokykloje vėliau mokėsi ir M. Lomonosovas, kuris turėjo labai didelę reikšmę rusų literatūros ir mokslo vystymuisi.

Petrui Didžiajam (1672-1725) reformuojant Rusiją buvo paliečiami ir pravoslavų bažnyčios reikalai. Žinoma, jis nenorėjo nei tikėjimo nei pamaldų pakeisti, bet dvasinis luomas turėjo jo nuomone bent kiek patobulėti. Kada po Konstantinopolio žlugimo, kurį užėmė turkai, Rusija pasisavina idėją „Maskva — trečioji Roma". Pagal šitą idėją Maskva laiko save tikrąja Bizantijos paveldėtoja. Sekant Bizantija, 16 a. Ivano Žiauriojo laikais bažnyčios valdymas pereina į patriarchato rankas, kurį Petras Did. panaikina ir sukuria naują bažnyčios vadovybę, kuri prilygsta maždaug kitoms kolegijoms-ministerijoms ir yra panaši į protestantų bažnyčių vadovybes. Prievaizda šito naujai sukurto sinodo pasidaro vyriausiasis prokuroras. Caro pavedimu vienuolynai gauna naujus nuostatus, pagal kuriuos vienuolynams įsakoma užsiiminėti daugiau pedagoginiais, labdarybės ir net ekonominiais klausimais, o ne kontempliacija ir askeze, kurie esą antraeiliai dalykai. Vienas iš žymiausiųjų Rusijos bažnyčios sinodo vyr. Prokurorų yra K. Pobedonoscevas, kuris atstovauja šitą įstaigą nuo 1880 iki 1905 m. Pobedonoscevas kaip vienvaldystės šalininkas, jautėsi paprastų žmonių masių užtarėju. Jo nuomone šitos masės esančios jausmais prisirišusios prie caro sosto ir turinčios gilią antipatiją prieš intelektualų luomą, prieš biurokratiją ir laisvės siekimą konstituciniu keliu. Pob. teigė, kad pravoslavų Bažnyčia, priešingai kaip Vakaruose esanti tikra liaudies bažnyčia.

Bolševikams atėjus 1917 m. į valdžią Rusijoje pravoslavų bažnyčia buvo dekretu atskirta nuo valstybės ir persekiojama. Tada Rusijoje buvo apie 48000 bažnyčių ir 1000 vienuolynų. Apie 85 proc. šito bažnyčios turto buvo konfiskuota. Bažnyčios ir vienuolynai buvo paverčiami sandėliais ir garažais, o retkarčiais ir ateistiniais muziejais, pvz., kaip tai įvyko su didžiąja Kazanės katedra Leningrade. Tarybinės valdžios viešpatavimo metais Rusijoje buvo nužudyta apie 50.000 dvasiškių. Dabartinėje TSRS gyvena apie 140 milijonų

SĄJŪDŽIO SEIMO REZOLIUCIJA DĖL EKONOMINIO SAVARANKIŠKUMO

Po ilgesnių ir karštų diskusijų, ketvirtasis Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio Seimas priėmė ekonominio savarankiškumo rezoliuciją, kurioje atmetami Maskvoje parengti bendrieji principai dėl ekonominio pertvarkymo. Seimas, balandžio 1 d. išklausęs ekonomisto Kazimiero Antanavičiaus pranešimo dėl ekonominio savarankiškumo koncepcijos, pasisakė už savų Respublikos ekonominio savarankiškumo įstatymų parengimą ir pasiūlė Lietuvos vadovybei tam tikslui suvienyti jėgas programai parengti. Spausdiname rezoliucijos tekstą.

KETVIRTOS LPS SEIMO SESIJOS PRIIMTA REZOLIUCIJA

Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio Seimas, apsvarstęs vadovavimo ekonomikai ir socialinei sferai sąjunginėse respublikose pertvarkymo, plėtojančio suverenias teises, savivaldą ir finansavimąsi bendruosius principus, parengtus TSRS centrinėse žinybose, atsižvelgdamas į parengtą, plačiai apsvarstytą ir tautos priimtą Respublikos ekonominio savarankiškumo koncepciją, atsižvelgdamas į galimas politines ir ekonomines pasėkmes, konstatuoja:

1. Bendraisiais principais (...) numatomas tik eilinis ekonomikos valdymo pertvarkymas. Ekonominių santykių reforma, be kurios neįmanoma pagyvinti ekonomikos ir išspręsti mūsų gyvenimo ekonominių socialinių problemų atidedama neapibrėžtam laikui.

2. Bendrieji principai neatmeta administracinių-komandinių valdymo metodų, nemažina centrinių ir Respublikos žinybų diktato, nesudaro sąlygų įmonėms, ūkiams ir organizacijoms tapti ekonomiškai savarankiškomis.

3. Centre parengtieji bendrieji principai yra daugiau respublikų ekonominio spaudimo nei ekonominio savarankiškumo plėtojimo įrankis.

4. Neišsprendus nuosavybės teisinių klausimų, negalės veikti ūkiskaitinės, komercinės-akcinės, šeimyninės įmonės ir ūkiai.

5. Prekiniai-piniginiai santykiai, didmeninė prekyba, rinka negalimi be likvidinės pinigų sistemos, o pinigų sistemos gydyti nenumatoma.

6. Respublikos įmonių, organizacijų, ūkių, miestų ir rajonų ekonominis savarankiškumas be rinkos neįmanomas, o bendrieji principai rinkos kūrimą tik deklaruoja.

7. Netikslinga nuo 1990 m. eiti Centro pasiliktuoju ekonominių pertvarkymų keliu. Privalome rengti savus Respublikos įmonių, organizacijų, ūkių ir rajonų ekonominio savarankiškumo įstatymus. Lietuvos TSR Aukščiausios Tarybos pavasario sesijai pateikti Respublikos ekonominio savarankiškumo įstatymo projektą, kitų įstatymų ir dokumentų paketus parengti ir pateikti naujai išrinktai Respublikos Aukščiausiajai Tarybai.

8. Kreiptis į Respublikos vadovybę su pasiūlymu suvienyti jėgas Respublikos ekonominio savarankiškumo programai parengti ir įstatymų projektams sudaryti.

LIC

---

rusų. Turima patikimų duomenų, kad 50 milijonų iš jų yra krikščionys. Yra žinoma, kad 1986 m. apie 1,1 milijono žmonių gavo religinį palaidojimą, t.y. 40 proc. visų mirusiųjų.

Ryšium su tūkstantiniu pravoslavų bažnyčios jubiliejum Rusijos krikščionims grąžintos 18 bažnyčios ir vienuolynai. Be to buvo išduotas leidimas atspausdinti 100.000 biblijų, o taip pat licenzija įvežimui 150.000 biblijų iš užsienio. Pats M. Gorbačiovas Rusijos bažnyčios galvą patriarchą Pimeną priėmė pasikalbėjimui Kremliuje.

Pagrindinės krikščionybės priėmimo jubiliejinės apeigos buvo atšvestos birželio viduryje Kijeve prie šv. Vladimiro paminklo. Turėta svečių ir iš užsienio. Vatikaną atstovavo kardinolas Cassaroli, anglikonų ir protestantų bažnyčios buvo taip pat nusiuntusios savo atstovus.

A) N. Bonwetsch: *Kirchengeschichte Russlands* — Leipzig 1927
b) Herausgeber Kohn: *Die Welt der Slawen bd. II*, Hamburg 1962
c) G. Ostrogorsky: *Geschichte des byzantinischen Staates* München 1963
d) *Der Spiegel* nr. 24, Hamburg 1988

SPORTINIS GYVENIMAS

Kazys Baronas

Iki šiol tikras „tabu" buvo Lietuvos krepšininkų atlyginimas. Tik š.m. balandžio 6 d. vilniškis „Sportas" pranešė Kauno „Žalgirio" krepšininkų algas. O jos yra neblogos, žymiai gerėsnės už darbininkų, kolchozininkų ar daktarų, nes pav. 1988 m. su premijomis V. Chomičius gavo 10.308 rb., R. Kurtinaitis — 8.384 rb., G. Krapikas — 7.593 rb., A. Brazys — 7.345 rb., S. Jovaiša — 7.544 rb. Sportininkai, be to, gauna maitinimą — po 8 rb. dienai.

Redakcija iš savo pusės prideda tokį prierašą: „Gal ir nereikėtų skaičiuoti kitų žmonių pinigus. Bet vieną kartą, matyt reikia ir apie tai parašyti, nes skaitytojai kaltina respublikos sporto organizacijas, kad jos nesirūpina krepšininkais, todėl jie skuba „parsiduoti" užsienio klubams".

Gaila, laikraštis aplenkė geriausią Europos krepšininką Arvydą Sabonį, kurio atlyginimas tikrai siekė tarp 15 ir 20 tūkst. rb. Deja, vokiečių spaudos pranešimu, kaunietis išvyksta žaisti į JAV-bes ir berods amerikiečiai į Maskvos kasą įnešė 2 milijonus dolerių.

Sov. Sąjungos vyrų krepšinio pirmenybėse ir toliau pirmu smuiku groja Kauno „Žalgiris". Jis yra rimčiausiu kandidatu į meisterio kėdę. Vilniaus „Statybai" greičiausiai atiteks aštuntoji vieta.

Moterų pusėje Vilniaus „Kibirkštis" dviejose rungtynėse nugalėjo Maskvos CASK — 101:90 ir 92:78 ir tuo pačiu, užsitikrindama pirmenybėse bent aštuntą vietą.

Futbolo gyvenime aiškiai matomas Vilniaus „Žalgirio" vienuolikės pagerėjimas. Po aukšto pralaimėjimo Maskvos „Spartakui", Gedimino miesto atstovai sostinėje sužaidė lygiomi su Maskvos „Dinamo" — 0:0, nugalėdami išvykoje Dniepropetrovską 2:1.

Labai dažnas svečias lietuvoje yra JAV gamtos apsaugos 5-jo distrikto direktorius, ŠALFASS pirm. Valdas Adamkus. Neseniai, jis viešėdamas Vilniuje, davė platų pasikalbėjimą „Sporto" bendradarbei R. Griniūtei-Grinbergienei. Laikraščio bendradarbė jam davė tokį klausimą:

— *Jūs daugiau už mus pasaulio matote ir galbūt geriau žinote, kokios Lietuvos tautinio olimpinio komiteto galimybės vėl tapti pilnateisiu tarptautinio olimpinio judėjimo nariu, juolab čia žodį tikriausiai tars ne tik sporto žmonės, bet ir politikai...*

— Remdamasis tuo, kiek teiravausi, kiek kalbėjausi šiuo kalusimu su pažįstamais amerikiečiais, manau, jog tai sunkus, bet įveikiamas kelias. Jie sako, bus didžiojo Sąjungos nario spaudimas, kad Lietuva į tarptautinį olimpinį komitetą nepatektų, visko bus, bet galų gale lems tai, kiek Jūs draugų susimobilizuosite, kad demokratiško balsavimo dieną turėtumėte persvarą — kitų kliūčių LTOK legalizavimui tarptautiniu mastu nėra.

— *Ar būtų galimybė į tarptautines lengvosios atletikos varžybas Amerikos kontinente pakviesti keletą geriausių Lietuvos lengvaatlečių, kad tenykščiai žmonės matytų ir pratintųsi, jog ne tik TSRS, bet ir Lietuva turi savo vėliavą ir savų sportininkų?*

— Visa lengvoji atletika JAV yra pagrįsta universitetais, išskyrus Kaliforniją, kuri turi ir lengvosios atletikos klubus. Tarptautinių varžybų Amerikoje rengiama nelabai daug. Bet manau, kad jų organizatoriai mielai priimtų ir pasaulinio lygio Lietuvos lengvaatlečius. Reikės pabandyti su jais susisiekti ir tartis. Gerai, kad tokį dalyką priminėte.

Taip pat, Valdas Adamkus susitiko su Lietuvos kūno kultūros ir sporto komiteto pirm. Z. Motiekaičiu. Buvo aptarti kai kurie IV-ųjų Pasaulio lietuvių žaidynių reikalai. (įvyks Lietuvoje 1991 m.). Pasikalbėjime taip pat dalyvavo ir kiti Lietuvos sporto darbuotojai.

SKAITYTOJŲ LAIŠKAI

BAKTERIJA LIETUVIŠKOJE SPAUDOJE

Dabartinė lietuviška spauda man primena mano vaikystę. Tik pradėjus man rėplioti, mano mama iš senų maldaknygių ėme mane mokinti lietuviškai skaityti. Pradžia buvo sunki, kartais ašaromis užsibaigdavo. Dabar sulaukęs 71 metų vėl verkiu, nes skaitydamas lietuvišką spaudą nesuprantu daug sulietuvintų angliškų ar rusiškų žodžių.

Nors esu mažamokslis, baigęs tik keturius pradinės mokyklos skyrius, bet skaityti niekuomet neturėjau sunkumo. Užaugęs skaitydavau „Mūsų Rytojų", kurį kažkodėl slėpdavome kunigui kalėdojant.

Lietuvos kariuomenės mokamoj skaitydavau karinį Statutą, kurį dabar vadina Statusu. Be šio, lietuviškoj spaudoj randu šimtus įvairiausių žodžių, kurie yra grynai angliški arba rusiški. Sakyčiau, kad lietuvių inteligentija užmiršo lietuviškai ir kai kurių žodžių neatsiminę, rašo angliškai, arba pradeda angliškai, o užbaigia lietuviškai (pagal anglų posakį: *fifty-fifty*).

Dabartiniai Lietuvos raštingieji taupydami popierių ar laiką trumpina žodžius, o kartais net sakinius, pažymėdami tik po vieną raidę, neatsižvelgdami, kad tik jie vieni gal tesupranta, ką tos raidės reiškia. Ne visi žmonės yra mokslininkai ir ne visi tokį raštą gali suprasti. (Man kariuomenėje išmokti „Morzės" abecėlę pusantrų metų užtruko.)

Labiausiai mane verkti verčia tų lietuvių parašyti straipsniai, kurie gyvendami angliškai kalbančiuose kraštuose primiršo savąją, o angliškai taip ir neišmoko.

Daugiausia neįprastų žodžių lietuviškoje spaudoje pasirodė po karo. Praradusi savo nepriklausomybę Lietuva prarado priežiūrą, kaip visur, taip ir spaudoje. Prasidėjo lietuviškos spaudos naikinimas Rytuose ir Vakaruose. Jau šiandien skaitydami lietuviškus spaudinius, juose randame daug nelietuviškų žodžių. Lietuvišką kalbą naikinančioji bakterija užkrėtė mūsų inteligentiją, kurių kalbas girdime per radiją ir skaitome jų parašytus straipsnius lietuviškoje spaudoje.

Gal kas mano, kad taip darkyti kalbą yra moderniška. Bet, sakau, ji nustoja buvusi lietuviška ir žmonės jos nesupranta. Gyvenant Lietuvoje gi nereikėjo skaitant lietuvišką spaudą naudotis anglišku žodynu. Prie ko tai prives? Jeigu tokiu spartumu vyks lietuvių kalbos naikinimas, tai greitai jos nebeturėsime. Kol dar visiškai nevėlu, šią bakteriją turime pašalinti. Tam reikalingi daktarai. Aš kaip lietuvis griežtai protestuoju prieš lietuvių kalbos naikinimą ir kviečiu kiekvieną lietuvį, kur jis ar ji bebūtų, paremti mano šį protestą ir padėti man priešintis prieš tuos, kurie žudo mūsų kalbą.

Juozas Domeika, Anglija

PO SUVAŽIAVIMO

Man, eiliniam, neaktyviam ir jau gerokai pasenusiam DBLS nariui teko didelė garbė stebėti visą šių metų Sąjungos suvažiavimo eigą. Aš dalyvavau pirmuose dviejuose suvažiavimuose, o paskui dėl įvairių asmeniškų priežasčių mano santykiai su Sąjungos veikla nutrūko.

Šį kartą buvo malonu matyti, kad suvažiavimo atstovai buvo lygiai taip susirūpinę mūsų išeivijos vaikla Tėvynės labui, kaip ir tais seniais laikais, tuojau po mūsų atvykimo į Angliją. Tačiau, kaip ir tada, mes vis dar, kaip pastebėjau suvažiavime, drabstomės purvais kritikuodami mūsų išrinktus vadovus. Atsimenu, anais laikais, man būnant Sąjungos skyriaus pirmininku, aš ir skyriaus sekretorius buvome apkaltinti pasisavinę vieną šilingą ir devynius penus iš skyriaus kasos, o dabar mūsų direktoriai, girdi užmiršta užpajamuoti tūkstančius svarų. Kągi, dabar esam turtingesni — pagal Jurgį ir kepurė. Skirtumas tik tas, kad seniais laikais, kiek atsimenu, mes dar nebuvome išradę tinkamų užgaulingų epitetų asmenims, išrinktiems mums vadovauti. Nežinau, kaip jautėsi mūsų kuklūs svečiai iš Lietuvos stebėdami suvažiavimą ir girdėdami pastabas apie šundaktarius ir panašiai.

Teko klausytis diskusijas apie Sodybą ir skaityti atitinkamus straipsnius *„Europos Lietuvyje"* — ją parduoti ar ne. Dauguma atstovų, jaučiau, net nenorėjo girdėti apie bet kokius pakeitimus: čia mūsų žemės sklypas, čia mes jaučiamės namie, čia mūsų nekilnojamas turtas, kurio vertė auga. Bet kai vienas atstovas pasiūlė surengti sekantį suvažiavimą Sodyboje, tuojau pasigirdo balsai, kad ten važiuoti toli, nepatogu. Tai kaip čia dabar: mylim tą Sodybą, bet joje lankytis nenorim?

J. Blinstrubas, Anglija

Tautinė Šventė Vokietijoje

VASARIO 16 MINĖJIMAS HÜTTENFELDE

Vasario 18 rytą Romuvos pilies bokšte iškelta Lietuvos trispalvė. Ji plačiai apylinkei skelbė, kad lietuviai švenčia, o į minėjimą iš toliau atvykstantiems rodė kelią į šventę.

Minėjimas pradėtas popiet katalikų ir evangelikų pamaldomis. Labai iškilmingos buvo katalikų pamaldos. Į Hüttelfeldo bažnytėlę įneštos Lietuvos, skautų ir ateitininkų vėliavos. Šv. Mišias aukojoVokietijos liet. katalikų sielovados direktorius prel. Antanas Bunga su tėv. dr. Konstantinu Gulbinu, OFM Cap. ir vasario 16 gimnazijos kapelionu kun. Ed. Putrimu. Lotyniškai giedojo berniukų choras „Ąžuoliukas" iš Vilniaus.

Jaunuoliškai gyvą ir įtaigų pamokslą pasakė tėv. dr. Konstantinas Gulbinas. Pradžioje jis pasveikino ir pagyrė ąžuoliukus už tai, kad nepaisydami bedieviškos indoktrinacijos, giesmėmis garbina Dievą. Šiai dienai skaitytą evangeliją apie Kristaus persimainymą Taboro kalne prasmingai surišo su Lietuvos persimainymu 1918 po Vasario 16 Akto paskelbimo ir šiandieninio atgimimo. Nepriklausomybės palaima nėra vien žmogiškų pastangų vaisius, bet ir Dievo dovana. Pamaldos baigtos „Ąžuoliuko" sugiedota Maironio/Naujalio Lietuva brangi...

Evangelikų bažnytėlėje pamaldas su Šv. Vakariene gausiems tautiečiams laikė kun. Fr. Skėrys. Savo patriotiškame pamoksle jis aptarė laisvės sąvoką tautine socialine, politine bei religine prasme ir jos apraiškas šiandieninėje Lietuvoje.

Bürgerhauso salė buvo išpuošta Lietuvos, Vokietijos bei Europos vėliavomis ir gėlėmis. Mišriam Vasario 16 gimnazijos chorui sugiedojus Lietuvos ir Vokietijos himnus, čia susirinkusius per 700 tautiečių ir jų svečius pasveikino Vokietijos LB valdybos vicepirmininkas ir Lietuvių kultūros instituto vedėjas Vincas Bartusevičius. Vokiečiams jis paaiškino, kad ši šventė Lietuvoje iki šiol buvo uždrausta. Tik šiemet ji vėl leista ir labai iškilmingai švenčiama. Per šios šventės minėjimą praėjusiais metais tas pats kalbėtojas sakė, jog tokia padėtis, kokia ji Lietuvoje anuomet buvo, ilgai trukti negali. Šiandien ji yra pasikeitusi. Kelti tautines vėliavas, giedoti Lietuvos himną, reikalauti laisvės bei nepriklausomybės nebėra nusikaltimas. Kuriasi įvairios organizacijos. Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdis yra apėmęs visą tautą. Tai antrasis tautinis atgimimas. Apgailestavo, kad Vakaruose jis nesulaukia pilno pritarimo. Čia bijomasi, kad Pabaltijys su savo toli siekiančiais reikalavimais nepakenktų Gorbačiovo perestroikai. Baigdamas kalbėtojas priminė, kad šiemet sukanka 50 metų nuo Molotovo-Ribentropo Pakto pasirašymo. Pabaltiečiai krašte ir išeivijoje reikalauja, kad Vokietija ir Sovietų Sąjunga paskelbtų šį nedorą sandėrį niekiniu, atsisakytų juo remiamos politikos ir panaikintų jo pasėkmes: atitrauktų iš Pabaltijo okupacinę sovietų kariuomenę ir leistų pačioms tautoms spręsti savo likimą. Išreiškė viltį, kad tie reikalavimai susilauks ir Vak. Vokietijos bei Europos parlamento pritarimo.

Hesseno krašto socialinių reikalų viceministeris G. Weiss perdavė to krašto vyriausybės, ypač socialinių reikalų ministerio Targeser sveikinimus. Suminėjo LB ir Vasario 16 gimnazijai teikiamą paramą, užtikrindamas, jog ateityje jos nestigs. Šiemet bus surasta lėšų mergaičių bendrabučiui pagerinti. Vokiečiai atidžiai seka Gobačiovo politiką. Ji bus vertinama ne pagal viešus jos pareiškimus, bet pagal tai, kiek laisvės ir apsisprendimo teisės bus suteikta gyventojams. Linkėjo, kad laisvės ir jos meilės dvasia viešpatautų lietuviuose.

Hesseno landtago narys Horst Strecker sveikino savo ir bundestago nario dr. Kappes vardu, pabrėždamas laisvėje gyvenančių žmonių pareigą padėti tiems, kurie neturi laisvės. Užtikrino parlamentinę paramą Vokietijos lietuvių institucijoms.

Lampertheimo burmistras Gisbert Dieter sakė, kad lietuviai gali būti pavyzdžiu vokiečiams, kaip reikia mylėti savo kalbą, puoselėti tautos kultūrą bei tradicijas. Hüttenfelde lietuviai yra įsteigę tikrą savo kultūros centrą.

Sveikinimus raštu atsiuntė Vokietijos estų bei latvių centro komitetai, Europos parlamento narys Otto von Habsburg, buv. EP narys prof. dr. Hahn, buv. Hesseno socialinių reikalų ministeris Armin Claus ir daug kitų.

Pagrindinę kalbą pasakė Europos Parlamento narys Bernhard Sälzer. Anot jo, dažnai užmirštama, kad teisingai suprasta Europa turi apimti visas jos tautas. Europos kultūra išugdė laisvės vertinimą. Kas pasisako už taiką, turi pasisakyti ir už laisvę. Kas grasina toms vertybėms? Totalitarinės sistemos. Molotovo-Ribentropo Paktas buvo nedora sutartis. Vokietijos vyriausybė turėtų remti reikalavimą ją panaikinti. Europos Parlamentas turi rūpintis Lietuva. Jei jis to nedarytų, neatliktų savo pareigos. Sovietų Sąjunga turi žinoti, kad EP rems laisvės pažangą Rytuose. Viso pasaulio reikalai šiandien susipynę. Lietuviai, kaip ir vokiečiai, neįstengs vieni išspręsti savo problemų. Europos padalinimas nėra paskutinis istorijos žodis. Turės būti atstatyti natūralūs tautų santykiai. Kalbėtojas buvo apjuostas lietuviška juosta.

Po pertraukos meninę programą atliko muzikos mokyt. Arvydo Paltino ir naujo taut. šokių grupės vedėjo Vidmanto Garlausko paruošti Vasario 16 gimnazijos mokiniai. Mišrus choras padainavo trejetą liet. dainų. Šokėjai sušoko ketvertą mūsų taut. šokių, tarp kurių visiškai naujas buvo Leliūnų kadrilis. Gražiai dainavo vaikų ir kamerinis chorai bei vokalinis ansamblis. Mokinių programą užsklendė bendras orkestras šventiniu Gorbulskio maršu.

Maloni staigmena buvo berniukų choro „Ąžuoliukas" iš Vilniaus pasirodymas. Užsuko jis į Hüttenfeldą, grįždamas namo iš Nantes (Prancūzijoje), kur dalyvavo tarptautinėse berniukų chorų varžybose ir laimėjo pirmą vietą. Vien tai jau nusako jo meninę vertę. Vadovas ir dirigentas — Vytautas Miškinis. Į sceną išėjo pusšimtis vienodai apsirengusių berniukų ir vyrukų. Keliolika minučių lietuviškomis dainomis žavėjo ne tik lietuvius bet ir svetimtaučius. Jų klausydamas, vienas aukštas svečias vokietis pasakė: „Skamba, kaip simfoninis orkestras".

Choro, orkestro, taut. šokių grupės ir ąžuoliukų vadovai apdovanoti šampano buteliais. Skubiai sustačius salėje stalus, prasidėjo vaišinimasis ir linksminimasis. Šokiams grojo Pauliaus Petrikaičio kapela. Kava bei pyragais aprūpino Vokietijos liet. jaunimo sąjunga, o šiltais užkandžiais — Romuvos liet. moterų klubas. Vokietijos LB valdyba buvo įrengusi gėrimų barą.

Apie 1 val. nakties, nutilus šokių muzikai, svečiai pamažu ir nenoriai ėmė skirstytis namo. Šventės aprašymus su nuotraukomis patalpino „Mannheimer Morgen" ir „Lampertheimer Zeitung".

VASARIO 16-OJI MÜNCHENE

Šiame lietuvių gausiai gyvenamame Bavarijos mieste Vasario 16 paminėta pakilia nuotaika vasario 25 d., Susitikimo namuose. Ilgametis LB apylinkės pirmininkas dipl. inž. Rič. Hermanas pristatė naują valdybą: pirm. — dipl. inž. Robertas Šneideris, sekretorius — dr. Saulius Girnius, iždininkė — dipl. psichologė Kristina Pauliukevičiūtė. Sveikino Susitikimo namų kuratorijos narys prof. dr. Härtl, jų vedėjas latvis J. Liepinš ir Baltų draugijos pirmininkas estas dr. O. Aule.

Paskaitą apie Vasario 16, kaip tautos laisvės siekimo simbolį, skaitė dr. K. Čeginskas. Dr. Kęstutis Girnius, Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio kvietimu dalyvavęs Vasario 16 minėjimuose Kaune ir Vilniuje, papasakojo savo įspūdžius. Vilniaus universiteto prof. fizikas Algis Piskarskas kalbėjo apie Lietuvos mokslo reikalus.

Meninėje dalyje 16 dainų su dideliu įsijautimu ir gražia vaidyba padainavo estrados solistė Nelė Paltinienė, palydima savo vyro muz. Arvydo Paltino. Poetė Eglė Juodvalkė jai įprastu raiškumu paskaitė keturių poetų eilėraščius. Deklamavo ir Lituanistinės mokyklėlės mokinukė Neringa Landaitė. Porą tautinių šokių sušoko „Ratukas".

Vaišingosios šeimininkės svečius vaišino savo kulinariniais gaminiais. Daugelis savo laimę bandė loterijoje.

VLBV Informacijos

(Bus daugiau)

Europos LIETUVIS

EUROPE'S LITHUANIAN — Lithuanian Weekly

REGISTERED AS A NEWSPAPER AT THE POST OFFICE

Printed and Published by Lithuanian Association in Gt. Britain and Lithuanian House Ltd., 2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT. England

Tel.: 01-727 2470. Telex: 261947 SOS G. FAX: 01-727 3045

Leidžia D. Britanijos Lietuvių Sąjunga ir Lietuvių Namų Akc. Bendrovė

Prenumeratos kaina metams: Didžioje Britanijoje — 18 svarų;

Užsienyje — 22 svarai (Vokietijoje 70 DM) oro paštu.

Vienoj skilty įdėto skelbimo kaina 10.00 svarų už 25 mm. Didesni skelbimai atitinkamai brangiau. Už laikraštyje kieno nors spausdinamų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesiima atsakomybės

Redaguoja redakcinis kolektyvas. Vyr. redaktorius Vladas Dargis.

Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nepanaudoti rankraščiai, jei iš anksto dėl to nesusitarta, negrąžinami.

Atspausdinti straipsniai išreiškia autorių, ne redakcijos ar leidėjo nuomonę.

Lietuvių Kronika

KAS—KADA—KUR?

Gegužės 9-10 — Vienybės konferencija Paryžiuje, tema: Kova už tautų teises ir jų laisvę Sov. Sąjungoje.

Birželio 5-11 — Lietuvių kultūros forumas Vespremo miestelyje netoli Balatono ežero, Vengrijoje. Programoje: filmai apie Lietuvą, spaudos konferencija, iškyla laivu po Balatono ežerą, lankymas garsaus vynininkystės ūkio, lietuviškos pamaldos Vespremo Katedroje. Registruotis pas: D. Vytautą Grinių, 8200 Veszprem, Haszkovo u. 16/D II.3, Ungarn.

Birželio 14 — 19 val. St. Martin-in-the-Fields bažnyčioje Londone Birželio trėmimų minėjimas.

Birželio 19 d. — priėmimas Britų Parlamento rūmuose. Priėmimo šeimininkas Tom Sackville MP; ruošia Baltų taryba D. Britanijoje. Įėjimas 11.00 sv.

Birželio 23-25 — Europos Lietuvių Dienos vasario 16 Gimnazijoje Hüttenfelde, V. Vokietijoje.

Birželio 26 — Europos kraštų LB ir jaunimo sąjungos vadovų suvažiavimas Vasario 16 gimnazijoje.

Liepos 1 - rugpjūčio 27 — Vasario 16 gimnazijos 1989 m. vasaros atostogos.

Liepos 7-10 — Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos „Jaunųjų veiksnių" konferencija, į kurią kviečiami ir jaunimo atstovai iš Lietuvos.

Liepos 23 - rugpjūčio 6 — lietuvių vaikų vasaros stovykla Romuvoje, Hüttenfelde.

Liepos 29 iki rugpjūčio 5 d. — Jubiliejinė skautų stovykla Sodyboje.

Liepos 30 — rugpjūčio 6 d. — Europos Lietuviškųjų Studijų savaitė Švedijoje, Gotlando saloje.

Spalio 15-15 — Lietuvių kultūros instituto mokslinė konferencija-suvažiavimas Romuvoje.

Lapkričio 3-5 — Vokietijos LB darbuotojų suvažiavimas Romuvoje.

AUKOS SPAUDAI

L. Čiudiškis — 2.50 sv.,
K. Rimaitis — 2.50 sv.,
A. Germanavičius — 13.50 sv.,
P. Urginskas — 20.00 sv.,
Br. Puodžiūnienė — 3.50 sv.,
J. Petkevičius — 100.00 sv.,
B. Kupstys — 7.00 sv.,
S. Štarka — 2.50 sv.
Aukojusiems nuoširdžiai dėkojame.

PASIKEITIMAS MOKSLEIVIAIS

Viena 14-metė italikė, iš Lietuvą gerbiančios šeimos, norėtų surasti kas ją vasaros metu (1989 m.) priimtų į savo namus, ypač anglų kalbos pasigilinimo tikslu. Prašau atsiliepti: kun. P. Urbaitis, Via Colonna, 2, 00044 Frascati (Roma) Italia — tel. (06) 941 9004

PAMALDOS

Manchester — balandžio 30 d., 12.30 val.

Leicesteryje — balandžio 23 d., 13.30 val., Švč. Širdyje.

Nottinghame — balandžio 30 d., 11.15 val., Židinyje.

Coventryje — balandžio 30 d., 14 val., Šv. Elžbietoje.

Whitnash — balandžio 30 d. 15.45 val. Šv. Juozape (Murcott Rd.).

AUKOS TAUTOS FONDUI

Idelfonsas Meilus — 5.00 sv.

Dėkoja *TFA D. Britanijoje*

PAVERGTŲ KRAŠTŲ VIENYBĖS KONFERENCIJA PARYŽIUJE

Gegužės 9-10 dienomis Paryžiuje įvyks Tautinių-demokratinių judėjimų vienybės konferencija". Ją rengia Sovietų Sąjungos pavergtų kraštų atstovai, kurių tarpe bus atstovaujama ir Lietuva. (Apie tai plačiau buvo aprašyta *EL* 13 nr.)

Visi lietuviai, kuriems galimybės leis tomis dienomis atvykti į Paryžių ir ten esantieji — kviečiami gausiai toje konferencijoje dalyvauti.

Konferencijos pradžia — gegužės 9 d. 10.00 val.

Konferencija vyks: La Maison de la Chimie, 28 Rue Saint Dominique, 75007 Paris, France.

Vytautas Skuodis

LONDONAS

MOTINOS DIENA

Gegužės 7 d. šv. Kazimiero bažnyčios svetainėje, po pamaldų 12.00 val., Londono tautinių šokių grupė „Lietuva" pagerbs Motinas ir atliks programėlę. Nesant pakankamai vietos, jie paruošė ne tautinių šokių, bet „pasislėpusių talentų" programėlę, kuri, jie mano, patiks visiems atsilankiusiems.

PADĖKA

DBLS Sodybos skyriaus valdybai ir nariams nuoširdžiausiai dėkojame už 25 sv. auką.

Tautinių šokių grupė „Lietuva"

NOTTINGHAMAS

A.A Povilas Pukys

Balandžio 14 d., Nottinghamo miesto ligoninėje (City Hospital) mirė Povilas Pukys, nepriklausomos Lietuvos kariuomenės kapitonas. Velionis buvo kilęs nuo Šiaulių.

Palaidotas balandžio 20 d. Wilfordo Hill kapinėse.

BRADFORDAS

MOTINOS DIENOS MINĖJIMAS

Gegužės 7 d., sekmadienį, 15.30 val. Vyties klubo patalpose rengiame Motinos dienos minėjimą.

Programoje: A. Bučio paskaita, o meninę dalį atliks Nottinghamo „Rūta". Po to — kavutė.

Visi kviečiami gausiai dalyvauti.

Vyties klubo valdyba

WOLVERHAMPTONAS

MOTINOS DIENA

DBLS Wolverhamptono skyrius šių metų gegužės 6 d. 18 val. Ukrainiečių klube, Merridale Str. West Wolverhampton, ruošia Motinos Dieną.

Programoje: Paskaita, bus rodomas filmas iš Laisvojo Pasaulio 8-sios Tautinių Šokių Šventės 1988 m. Hamiltone, Kanadoje. Bus loterija, užkandžiai ir po programos šokiai (plokštelių muzika).

Visus iš arti ir toli, prašome atvykti.

Skyriaus Valdyba

ITALIJA

RUSIJA IR KRIKŠČIONIŠKIEJI RYTAI

Balandžio 1-2 dienomis Vicenza mieste, šiaurės Italijoje, įvyko organizacijos „Russia e Oriente Cristiano" — *Rusija ir Krikščioniškieji Rytai* — suvažiavimas, sutraukęs daugiau negu du šimtus dalyvių, tarp kurių buvo ir du Lietuvos katalikų atstovai: buvęs sąžinės kalinys Viduklės klebonas kun. Alfonsas Svarinskas ir Italijos lietuvių bendruomenės pirmininkas prelatas Vincas Mincevičius. Rusijos ir Krikščioniškųjų Rytų organizacija buvo įkurta prieš 30 metų Urbania mieste prelato Campana ir daktarės Carloni iniciatyva. Organizacijos tikslas yra — solidarizuotis su krikščionimis, kurie komunistų valdomuose kraštuose kenčia dėl savo tikėjimo ir įvairiais būdais juos remti. Organizacija nuo pat savo įsikūrimo daug dėmesio skyrė Lietuvai. Tarp organizacijos išleistų knygų yra Nijolės Sadūnaitės atsiminimai, kuriuos į italų kalbą išvertė ir spaudai parengė prel. Vincas Mincevičius, taip pat studijinio pobūdžio knyga „La Chiesta Martire di Lituania" — *Lietuvos Bažnyčia kankinė* — kurią drauge parengė Popiežiškojo Grigaliaus universiteto profesorius kun. Paulius Rabikauskas ir prel. Mincevičius.

Vykstant suvažiavimui Vincenzos mieste, balandžio 2 d., buvo surengtos specialios pamaldos už Lietuvą ir jos dvasinį prisikėlimą. Dalyvaujant daugiau negu penkiem šimtam tikinčiųjų, šv. Mišias koncelebravo Vincenzos vyskupijos generalvikaras prelatas Zen drauge su kun. Alfonsu Svarinsku, prelatu Mincevičium ir kitais 20 kunigų.

Po pamaldų sekusiame suvažiavimo posėdyje Italijos lietuvių bendruomenės pirmininkas prelatas Mincevičius padėkojo organizacijai ir jos nariams už Lietuvai parodytą ypatingą dėmesį, pažymėdamas, kad ir tuo būdu buvo nemažai pasitarnauta, kad būtų pradėtas persitvarkymas. Jūsų maldos, jūsų solidarumas, visa jūsų veikla, pažymėjo prelatas Mincevičius, padėjo išlaikyti gyvą Lietuvos vardą Italijoje, nuolat priminė visuomenei už religinę laisvę ir tautinę nepriklausomybę kovojančią lietuvių tautą.

Pagrindinis suvažiavime kalbėtojas kun. Alfonsas Svarinskas peržvelgė lietuvių tautos nueitą kryžiaus kelią nuo sovietinės okupacijos pradžios iki šių dienų, plačiai nušvietė Lietuvos Bažnyčios sunkią padėtį, kalbėjo apie tikinčiųjų persekiojimus kituose sovietų valdomuose kraštuose. Kun. Svarinskas po paskaitos atsakinėjo į gausius dalyvių sklausimus. Jis kalbėjo lietuviškai verčiant prelatui Mincevičiui. Tai sukėlė dalyvių susidomėjimą lietuvių kalba ir pasigerėjimą jos grožiu. Vincenzoje įvykusio suvažiavimo darbų eigos vaizdus perdavė vietos televizija, pateikdama kun. Svarinsko paskaitos ištraukas. Apie suvažiavimą pranešė ir italų spauda.

VAT.R

VOKIETIJOS LB PIRMININKAS LIETUVOJE

(Atkelta iš 2 psl.)

Svečiuodamasis Lietuvoje, J. Sabas gavo įspūdį, jog buitinės sąlygos ten labai sunkios. Gyvenamas plotas vienam žmogui 5 kvad. metrai — juokingas. Daugelis namų kiaurais stogais ir apdaužytomis durimis, nekalbant apie ilgas eiles prie krautuvių, skalbimo mašinų ir kitų būtinų reikmenų trūkumą. Pirmą kartą po 44 metų lankydamasis Lietuvoje pamatė, kokią didelę žalą okupantai padarė kraštui. Anksčiau tikėjęsis, bent laikinai, persikelti gyventi tėvynėn, bet pamatęs tenykštę realybę, viltys dingo. Tikisi, kad kitas jo apsilankymas Lietuvoje paliks šviesesnius įspūdžius.

VLBV Informacijos

PATIKSLINIMAS

EL redakcijos kolektyvo nariui paprašius, spausdiname šį patikslinimą.

E.L. nr.14 (1989.IV.12) išspausdintas „Pareiškimas spaudai", kuriame buvo pareikšta padėka A. Klimaičiui, buvo gautas iš paties A. Klimaičio ir todėl už pareiškimo autentiškumą Redakcija neatsako.

EUROPOS LIETUVIŲ DIENOS

(Atkelta iš 1 psl.)

Birželio 25 (sekmadienio) rytą — iškilmingos pamaldos Šv. Andriaus bažnyčioje Lampertheime. Gražiam orui esant, liet. taut. šokių grupės šoks miesto aikštėje. Laukiame daug svečių ir iš Lietuvos. Ketina atvykti ir svarbieji Persitvarkymo Sąjūdžio vadovai.

Toks didelis renginys pareikalaus ir didelių išlaidų. Vien tik salių nuoma ir jų sutvarkymas po iškilmių kainuos tūkstančius DM. Dar daugiau atseis apie šimto programos atlikėjų apnakvinimas, pamaitinimas ir transportas. Šioms išlaidoms padengti Vokietijos LB valdyba prašo visų tautiečių paramos. Paukojusiems 200 DM suteikiamas ELD mecenato vardas ir duodamas bilietas į visus ELD renginius. Labai pageidaujamos ir mažesnės aukos. Esame dažnai nuvertinti. Parodykime, kad sugebame surengti ir europinio masto iškilmes!

Vokietijos LB valdyba

VOKIETIJOS LB TARYBOS SUVAŽIAVIMAS

(Atkelta iš 1 puslapio)

klausimą, kodėl Vokietijos LJS ir netgi jos valdybos nariai vengia stoti į LB.

Po poros mėnesių baigus Romuvos pilies remontą, bus joje išnuomojami 6 butai. Vokietijos LB valdyba pateikė Tarybai svarstyti jų išnuomojimo projektą. Suvažiavimas nutarė pavesti Vokietijos LB valdybai ir Kuratorijos valdybai susitarti dėl butų išnuomojimo sąlygų.

Vienbalsiai patvirtinti 1988 XII 31 balansas 1.120.184 DM, 1988 sąmatos įvykdymas 101.430 DM ir 1989 sąmata 109.720 DM, atleidžiant valdybą nuo atsakomybės.

J. Sabas aptarė darbus, kuriuos turės atlikti naujoji Vokietijos LB valdyba. Svarbiausias projektas — Europos lietuvių dienų suruošimas ir pravedimas.

LB organų ir atstovų rinkimai vyko labai sklandžiai. Dabartinė Vokietijos LB valdyba (pirmininkas Juozas Sabas, vicepirmininkas Vincas Bartusevičius, sekretorė Elena Teanau, iždininkas Antanas Šiugždinis ir narys Andrius Šmitas) paprašyta sutiko dar vienerius metus eiti pareigas.

Kontrolieriai (Ričardas Tendzegolskis, Antanas Veršelis ir Jonas Vitkus) bei Garbės teismas (pirmininkas Justinas Lukošius, nariai — Vingaudas J. Damijonaitis, dr. Saulius Girnius ir dr. Vilius Lėnartas) palikti tie patys.

Tarybos atstovais Kuratorijoje sekantiems trejiems metams patvirtinti iki šiol buvę mokyt. V.J. Damijonaitis, dr. V. Lėnertas ir inž. Jonas K. Valiūnas. Vietoje a.a. tėv. A. Bernatonio išrinktas Kęstutis Ivinskis.

Gimanzijai remti fondo 7 nariai (V. Bartusevičius, K. Ivinskis, A. Lipšys, J. Sabas, A. Šiugždinis, jr., M. Šmitienė ir J.K. Kavaliūnas) paprašyti dar trejus metus rūpintis Gimnazijos lėšomis.

Nutarta rinkimus į Vokietijos LB tarybą ir šiemet pravesti korespondenciniu būdu. Į Rinkimų komisiją išrinkti: Stasys Šimkus, Ričardas Tendzegolskis, Antanas Veršelis, Laimutė Veršelienė ir Jonas Vitkus.

V. Bartusevičius pasigedo mūsų veiksnių pasisakymo dėl dabartinės padėties Lietuvoje. Jis siūlė Vokietijos LB tarybai tą spragą užpildyti. Pateikė 10 punktų pareiškimo projektą, kuris buvo papunkčiui skaitomas ir svarstomas.

Nusiskundžiama, kad iš užsienio į Lietuvą siunčiamos knygos sunkiai pasiekia adresatus, tačiau jas be sunkumų galima siųsti į Vengriją. Siūloma pasinaudoti dr. Vytauto Griniaus adresu: 8200 Veszprem, Haszkovo u. 16/D II. 3, Ungarn.

Suvažiavimas baigtas pakiliai ir darniai sugiedotu Lietuvos himnu.

SĄJŪDIS SUDARĖ TEISININKŲ-ISTORIKŲ KOMISIJĄ

Ketvirtasis Sąjūdžio seimas nutarė sudaryti teisininkų-istorikų komisiją šios sudėties: Kazimieras Motieka, Arvydas Juozaitis, Jurgis Oksas, Bronius Genzelis, Mečys Laurinkus. Komisija pasilieka teisę įtraukti ir kitus narius.

Šios komisijos užduotis bus paruošti Molotovo-Ribentropo pakto pasėkmių įvertinimą Lietuvai, surenkant visus galimus dokumentus, greičiausiai išleidžiant brošiūrą.

LIC

PASAULYJE

Rusijos žydai nusivylę glasnost

Apskaičiuojama, kad Rusijoje gyvena 2.5 mil. žydų, kurių dauguma norėtų emigruoti, bet negali to padaryti dėl naujai išleistų emigracijos įstatymų. Pagal tuos įstatymus emigruoti gali tik tie, kurie turi užsienyje artimus gimines — tėvus, brolius ar seseris. Tas įstatymas dar skaudžiau paliečia, pagal žydų korespondento pranešimą, nežydus, nes žydai, nukentėję nuo holocausto, išsisklaidė po visą Europą, gi krikščionys liko Rusijoje ir mažai kas turi artimų giminių užsienyje. Tas pats korespondentas, Simon Kaplan rašo, kad yra padidėjęs antisemitizmas, religinis gyvenimas varžomas ir žydų tautybė net yra įrašoma į pasus. Nauja Rusijos organizacija „Pamyat" esanti labai antisemitiška ir užpuldinėjanti žydus.

Tuo tarpu „Moscow News" praneša, kad 1000 bažnyčių bus grąžintos tikintiesiems ir kad bus duotas leidimas pastatyti 143 naujas bažnyčias. Tai yra maži skaičiai, nes tik Kruščiovo laikais 14.000 bažnyčių buvo uždarytos.

Iš Romos pranešama apie neeilines svarbos pietus, kuriuose dalyvavo Izraelio ambasadorius Italijoje ir net keturi kardinolai, įskaitant Vatikano valstybės sekretorių kardinolą Casaroli. Sakoma, kad tuo norima sunormalinti santykius tarp Vatikano ir Izraelio. Tie santykiai buvo labai atšalę, Romoje lankantis Izraelio premjerui Shamir, kuris ignoravo popiežių. Iš kitos pusės popiežius priėmė palestiniečių vadą Arafatą. Vatikanas ir po šiai dienai nepripažįsta Izraelio valstybės ir nerodo jokio noro keisti savo nusistatymą.

UNTANG neefektingas Namibijoje

JT kariniai daliniai, turį prižiūrėti SWAPO teroristų pasitraukimą į Angolą, yra ignoruojami ir tik P. Afrikos kariai pajėgia palaikyti taiką. Susirėmimuose žuvo 280 teroristų, kurių Namibijoje dar yra likę apie 800. SWAPO vadas Sam Nujoma liepė savo pasekėjams vykti į Angolą, ignoruojant JT susirinkimo punktus, kurie esą per arti P. Afrikos kariuomenės.

Perestroika pavojuje

Kremliaus vadovybė yra labai susirūpinusi, kad Gorbačiovo perestroika nedaro jokio progreso žmonių gerbūviui pagerinti, krautuvės tebėra tuščios. Dabar gi pranešama, kad Prekybos Ministerija paskyrė bilijonus pinigų svetima valiuta supirkti Europoje ir Japonijoje reikalingiausių reikmenų, kaip batų, muilo, dantų pastos ir moterų rūbų. Jau ir pačioje Rusijoje pradeda kilti balsai, kad reikia palaidoti komunizmą, kuris nieko gero neatnešė per 70 metų. Tie balsai yra garsūs ir Pabaltijo valstybėse. Laimei, Pabaltijo kraštai taip nenukentėjo, kaip gruzinai, kurie vis dar nerimsta ir reikalauja nepriklausomybės. Sovietų vadovybė gi sako, kad autonomiją galite turėti, bet negalite ardyti Sovietų Sąjungos.

Iš Budapešto pranešama, kad Vengrijos komunistų partija skyla: dalis partijos nori įvesti daugpartinę sistemą ir rinkimus — kaip buvo prieškariniais laikais. Lenkijoje teismas pripažino Solidarumą teisėta organizacija. Lenkija yra gal toliausiai nuėjusi demokratizacijos keliu iš visų satelitinių valstybių ir prezidentas Bušas prižadėjo Lenkiją medžiaginiai sušelpti ir sušvelninti paskolos atmokėjimo sąlygas.

Žmonės blogiausiai gyvena Rumunijoje. Vienas rumunų kilmės rašytojas neseniai išsireiškė, kad jo tėvynėje gyvenimas yra kasdieninis didžiausio skurdo ir baimės košmaras.

Nesutikimai NATO šeimoje

Šiaurės Atlanto Pakto (NATO) valstybės negali sutarti dėl trumpų distancijų branduolinių ginklų modernizavimo. Gorbačiovo nuolaidi politika užliūliavo Vak. Vokietiją, kur tie ginklai yra laikomi ir kancleris Kohl priešinasi tų ginklų modernizavimui. Tik viena M. Thatcher spiriasi, kad tie ginklai turi būti modernizuoti, kol sovietai turės konvencinių ginklų pesvarą. Anksčiau Reaganas buvo irgi už modernizavimą, bet dabartinis prezidentas Bušas, sakoma, nėra toks entuziastas, nes nenori supykinti kanclerio Kohl. Gali priseiti vienai D. Britanijai, gal kartu su Prancūzija, laikyti trumpų distancijų branduolinius ginklus.